

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ФАРМАКОЛОШКА ТЕРАПИЈА НА БОЛКА“
ОД ДОЦ. Д-Р ТРАЈАН БАЛКАНОВ И ДОЦ. Д-Р БИСТРА АНГЕЛОВСКА,
ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлуката бр. 2502-72/24 од 111. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 3.3.2014 година, за изготвување на рецензија за приложениот ракопис „Фармаколошка терапија на болка“ од авторите доц. д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска, наменет за студентите на втор циклус студии (дипломирана медицинска сестра/техничар, специјализирана за анестетичар) на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, избрани се рецензентите:

- проф. д-р Ордан Нојков, редовен професор во пензија;
- проф. д-р Никола Лабачевски, редовен професор на Институт за фармакологија со токсикологија при Медицински факултет - Скопје.

По разгледувањето на ракописот, до Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип како рецензенти го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Понудениот ракопис од доц. д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска со наслов „Фармаколошка терапија на болка“ како интерна скрипта за објавување во електронска форма на веб-страницата на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е наменет за предметот Фармаколошка терапија на болка во првиот семестар за студентите на втор циклус студии (дипломирана медицинска сестра/техничар, специјализирана за анестетичар) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип со неделен фонд на часови од 2+0+1. Приложениот ракопис на доц. д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска е во согласност со предметната програма за предметот Фармаколошка терапија на болка, а авторите на почетокот од скриптата ја нудат токму таа предметна програма според која е елаборирана наставната материја во овој труд. Од понудената предметна програма и од содржината на скриптата е очигледно дека авторите се придржувале стриктно до наставната програма предвидена за предметот Фармаколошка терапија на болка.

Ракописот на доц. д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска има вкупно 54 страници, А4 формат и според обемот ги задоволува основните критериуми за објавување на рецензирана интерна скрипта во електронска форма според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во својата содржина скриптата е збогатена со табели и слики кои во една сосема прегледна форма на студентите им ги предочуваат и им ги поедноставуваат сложените структурни наставни единици од областа на фармаколошка терапија на болка како научна дисциплина. Станува збор, имено, за скрипта што е изработена врз основа на една специфична предметна програма од областа на фармаколошка терапија на болка составена од доц. д-р Трајан Балканов во соработка со предметниот наставник доц. д-р Бистра Ангеловска. Оваа скрипта ќе биде голем придонес поради тоа што досега нема издадено ваков вид на учебник што ги обработува најосновните процеси кои се случуваат во организмот при болка, односно механизмот на настанување и пренесување на болниот импулс, видовите на болка и фармаколошката терапија на некои поважни болни состојби. Токму затоа ова интерната скрипта по фармаколошка терапија на болка од доц.

д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска се јавува како неопходен наставен прирачник што на студентите од втор циклус студии (дипломирана медицинска сестра/техничар, специјализирана за анестетичар) во голема мера ќе им го олесни совладувањето на мошне сложената материја за најосновните фармаколошки пристапи во терапија на болка, кај различни болни состојби. Дотолку повеќе што при изработката на овој труд авторите консултирале бројни библиографски единици што се однесуваат на современите достигнувања во рамките на оваа проблематика, односно конкретно на фармаколошката терапија на болка.

На почетокот од скриптата е даден еден сосема кус предговор во кој авторот ги воведува студентите во основната содржина на скриптата, а потоа се нуди деталната предметна програма по курсот Фармаколошка терапија на болка со конкретно наведена литература што треба да ја консултираат студентите. Материјата, пак, што се презентира во оваа интерна скрипта е систематизирана во четири дела: а) Прв дел: Поим за болка; б) Втор дел: Можни механизми на дејствување на лековите за отстранување на болката и цел на терапија на болката; в) Трет дел: Аналгетици и особини на некои аналгетици; г) Четврти дел: Терапија на специфични болни состојби. Првиот дел - Поим за болка и опфаќа: класификација на болката, механизам на настанување и пренесување на болниот импулс, видови на болка и рецептори за болка. Во вториот дел целата обемна и комплексна материја за механизмите на дејствување на лековите за отстранување на болка на студентите им е приближена на еден едноставен и разбирлив начин. Во овој дел, исто така, сосема накратко е опишана и целта на терапија на болката, која е многу битно значење, ако се земе предвид дека болката како чест симптом ги следи многу заболувања, нарушувања и оштетувања на ткивата и претставува важен „сигнал“ за болест, односно важен дијагностички параметар во откривањето на болестите и подобрување на квалитетот на животот и работната способност на пациентот. Во третиот дел од овој труд на доц. д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска е даден приказ на најосновните карактеристики на повеќето лекови (аналгетици) коишто денес се користат во секојдневната пракса, но даден е и посебен осврт на сите детали што се важни за нивната употреба во терапијата на болка. Во четвртиот дел се опишани некои специфични болни состојби и фармаколошкиот пристап во лекување на истите.

ЗАКЛУЧОК

При презентирањето на материјата од областа на фармаколошката терапија на болка авторите на овој труд применуваат современи начела и принципи и од методски и од методолошки аспект. Наставните единици се елаборирани системски, децидно и сосема прегледно, што е основен предуслов студентите да можат лесно да ја следат, да ја воспримат и да ја разберат суштината на предочената содржина од фармаколошката терапија на болка. Скриптата претставува значајно дело кое со својата структура и намена е новина со оглед на тоа дека на нашите простори досега нема издадено ваков вид на учебник кој ги обработува најосновните процеси кои се случуваат во организмот при болка, односно механизмот на настанување и пренесување на болниот импулс, видовите на болка и фармаколошката терапија на некои поважни болни состојби. Секако таа е еднакво корисна и за студентите од другите студиски програми, како и веќе дипломираните студенти, како прирачник за брзо повторување и потсетување на претходно наученото.

Од сето што е погоре предочено може да се заклучи дека трудот со наслов „Фармаколошка терапија на болка“ од доц. д-р Трајан Балканов и доц. д-р Бистра Ангеловска ги задоволува основните критериуми за објавување во форма на рецензирана интерна скрипта. Поради тоа, како членови на Рецензентската комисија, со задоволство им предлагаме на членовите на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки во Штип да го прифатат овој труд за објавување како електронска интерна скрипта на веб-страницата во е-библиотеката на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ордан Нојков, с.р.
Проф. д-р Никола Лабачевски, с.р.